

TKI-Energie
Topsector Energie

Jaarverslag Stichting TKI-Energie voor het jaar 2016

juli 2017

Gas

Urban Energy

Wind op zee

Energie en industrie

Inhoud

1. Verslag van het bestuur	3
1.1 Inleiding	3
1.2 Organisatie	3
1.3 Inhoudelijke voortgang in 2016	4
1.3.1 Activiteiten van het TKI-Energie	4
1.3.2 Voortgang op de programma's	5
1.3.3 TKI-toeslag	7
1.4 Risico's	7
2. Jaarrekening	9
2.1 Balans per 31 december 2016 (na resultaatbestemming)	9
2.2 Staat van baten en lasten over 2016	10
2.3 Algemene toelichting	11
2.3.1 Algemeen	11
2.3.2 Stelselwijzigingen en schattingswijzigingen	11
2.3.3 Grondslagen voor waardering van activa en passiva	11
2.3.4 Grondslagen voor bepaling van het resultaat	12
2.4 Toelichting op de balans	13
2.4.1 Financiële vaste activa	13
2.4.2 Vlottende activa	14
2.4.3 Eigen vermogen	15
2.4.4 Langlopende schulden	15
2.4.5 Kortlopende schulden	16
2.5 Toelichting op de staat van baten en lasten	17
2.5.1 Baten	17
2.5.2 Lasten	17
3. Overige gegevens	19

1. Verslag van het bestuur

1.1 Inleiding

Met ingang van 2016 werken de TKI's van de Topsector Energie samen onder de noemer TKI-Energie. Daartoe is de Stichting TKI-Energie in het leven geroepen die als formeel aanspreekpunt voor het Topteam Energie en de departementen (met name EZ) fungeert. Het TKI-Energie is ook officieel in de rijksbegroting genoemd. Het TKI-Energie bestaat uit de TKI's Urban Energy, Energie & Industrie, Wind op Zee en Gas. Het TKI BBE is formeel geen onderdeel van de stichting TKI-Energie, omdat BBE mede onder de topsectoren Agro en Chemie valt. Er bestaat echter wel een nauwe samenwerking tussen TKI BBE en TKI-Energie. Overigens betekent de samenwerking binnen het TKI-Energie dat de oorspronkelijke TKI's formeel 'sub-TKI's' zijn geworden. Naar de eigen ecosystemen toe blijven de sub-TKI's onder hun oorspronkelijke namen opereren om te voorkomen dat dit onduidelijkheid schept voor de ecosystemen en de huidige herkenbaarheid ondermijnt.

De stichting TKI-Energie kent de volgende doelstellingen:

- het organiseren van het tot stand komen en onderhouden van een gedeelde strategische visie van de Topsector Energie (TKI's en het Topteam Energie) op de energietransitie en het vergroten van het verdienvermogen van de betrokken bedrijven. Deze strategische visie dient als leidraad voor de programmering van de TKI's binnen de Topsector Energie en kan worden ingebracht in het overheidsbeleid;
- het administratief beheer (ontvangen, bewaren, uitzetten) van de geldstromen van het Ministerie voor de Topsector Energie voor zover bestemd voor een TKI (voor financiering eigen activiteiten of voor inzet voor derden);
- het bieden van ondersteunende diensten aan de TKI's en aan de Topsector Energie in het algemeen;
- het verrichten van alle verdere werkzaamheden, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

1.2 Organisatie

Het bestuur van de stichting wordt gevormd door vertegenwoordigers van TKI's die door de Topsector Energie zijn aangewezen om aan te sluiten bij de TKI-Energie. De besturen van de aangesloten TKI's hebben elk een bestuurslid voorgedragen. In 2016 kende het TKI-Energie de volgende bestuurssamenstelling:

- Jörg Gigler (TKI Gas), voorzitter
- Ernst van Zuijlen (TKI Wind op Zee), secretaris
- Teun Bokhoven (TKI Urban Energy), penningmeester
- Peter Alderliesten (TKI-Energie & Industrie)

De Raad van Toezicht wordt gevormd door de leden van het Topteam Energie, waarbij de vertegenwoordiger van het ministerie van EZ als toehoorder deelneemt. Het bestuur vergadert een à twee keer per jaar met de Raad van Toezicht.

Het bestuur vergadert maandelijks. Aan dit bestuur overleg nemen naast de bestuursleden ook een controller (Ann Noë) en administrateur (Gaston Lafort) deel, evenals een vertegenwoordiger van het Topteam Energie/ministerie van Economische Zaken (Ed Buddenbaum) en het TKI BBE (Kees de Gooijer). Indien nodig dan wel gewenst worden gasten uitgenodigd om de vergadering bij te wonen.

Naast de inhoudelijke programma's van Gas, Wind op Zee, Urban Energy en Energie & Industrie worden vanuit TKI-Energie ondersteunende activiteiten verricht voor twee TKI-doorsnijdende programmalijnen. Voor de uitvoering van deze werkzaamheden worden programmamanagers ingehuurd. In 2016 waren deze programmalijnen de volgende:

- Systeemintegratie; Joris Knigge
- Maatschappelijk Verantwoord Innoveren; Martine Verweij

1.3 Inhoudelijke voortgang in 2016

1.3.1 Activiteiten van het TKI-Energie

In 2016 heeft het bestuur van de TKI-Energie zich met name gericht op het ontwikkelen van een gezamenlijke visie en het opzetten van de stichting TKI-Energie. Daarnaast heeft in de TKI-Energie in 2016 TKI-toeslag aangevraagd.

De ontwikkeling en coördinatie van de inhoudelijke programma's vindt plaats binnen de sub-TKI's. Ook de activiteiten op het gebied van internationalisatie, Human Capital en het MKB-loket vinden plaats binnen de sub-TKI's. Voor een beschrijving van deze activiteiten verwijzen we naar de jaarverslagen van deze organisaties.

Meer in detail zijn in 2016 de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Opzetten en inregelen van de stichting TKI-Energie. De stichting is 28 december 2015 opgericht en begin 2016 is veel tijd besteed aan het opzetten en inrichten van de organisatie, zoals de benoeming van bestuursleden, opstellen het huishoudelijk reglement, de verdeling van taken, het vaststellen van een werkwijze, bepalen vergaderfrequenties etc.
- Opstellen van een visie op de energietransitie. Dit heeft geresulteerd in een door de besturen van de afzonderlijke sub-TKI's gedragen robuuste elementen voor een visie, die in het kader van de energiedialoog gezamenlijk met een notitie van het Topteam Energie aan het ministerie van Economische Zaken is aangeboden.
- Begeleiden van overkoepelende thema's. Het TKI-Energie is het administratieve aanspreekpunt voor deze overkoepelende thema's, te weten Human Capital Agenda, Systeemintegratie en MVI Energie. Inhoudelijk gezien zijn verschillende bijeenkomsten gehouden om geïnformeerd te worden over de voortgang en input te geven op het voorgestelde programma en de (tussentijdse) resultaten. Dit is ook voor het thema internationaal gedaan. Overigens ligt de primaire verantwoordelijkheid voor deze thema's bij het Topteam.
- Fungeren als klankbord voor het ministerie van Economische Zaken over diverse thema's. In overleg met het ministerie van Economische Zaken zijn verschillende thema's, zoals het SET

plan, Mission Innovation en de Clean Energy Ministerial besproken en zijn afspraken gemaakt over deelname vanuit Nederland.

- Proces inrichten omtrent de TKI-toeslag: Er is een werkwijze afgesproken over de manier waarop de TKI-toeslag wordt aangevraagd en kan worden ingezet. Dit is in diverse documenten vastgelegd en gecommuniceerd met onze ecosystemen.
- De zorg rondom de inzet van de TKI-toeslag, ten aanzien van de verantwoordelijkheid bij mogelijke terugvordering vanwege faillissement of onterechte of verkeerde inzet en de mogelijke consequenties voor de bestuurders van het TKI-Energie / de sub-TKI/s is nog niet weggenomen en vroeg in 2016 (en 2017) veel aandacht. Het verschil tussen informele intenties en het formeel vastgelegde overnemen van risico's door het ministerie van Economische Zaken/Rijksdienst voor Ondernemend Nederland is een lastig issue.
- Als aanspreekpunt optreden voor (nieuwe) thema's. Voorbeelden hiervan zijn de digitaliseringsagenda, het Go Fair-project (gericht op toegankelijker maken van data) en de werkconferentie. Hierin treedt het TKI-Energie waar mogelijk gezamenlijk op.
- Overige administratieve taken uitvoeren. Dit betreft vooral het aanvragen en beheren van de bureaukosten subsidie en de MIT-subsidies voor Innovatiemakelaars en Netwerkactiviteiten, die ten dienste staat van de niet-economische activiteiten. Ook heeft het bestuur veel tijd gestoken in het verhelderen van de BTW-positie voor de Belastingdienst. Dit was per eind december 2016 nog niet afgehandeld.

1.3.2 Voortgang op de programma's

Voor een uitgebreide beschrijving van de voortgang van de programma's verwijzen we naar de terugblik rapportage en de diverse jaarverslagen. Hieronder een korte omschrijving van de programma's van de sub-TKI's.

Home > TKI Energie en Industrie

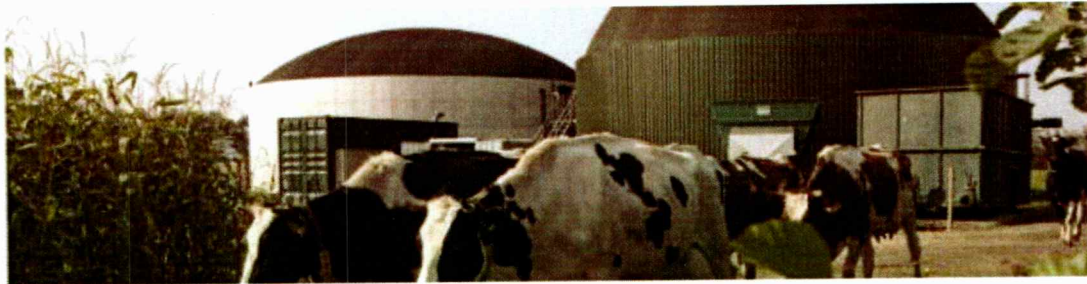
TKI Energie en Industrie

De industrie speelt als grootgebruiker een meevoudige rol in de overgang naar het gebruik van duurzame energie. Daarom moet het energieverbruik in deze sector efficiënter worden. De te gebruiken energie zal van fossiel naar duurzaam opgewekt moeten verschuiven. Dit laatste betekent in de (Europese) praktijk vaak een omslag van warmtegedreven processen naar elektrisch gedreven processen. Ook een efficiënter gebruik van grondstoffen leidt tot (secundaire) energie-efficiëntie.

Agenda

14 november 2017
ISPT Day 2017

[Articelen en nieuwsberichten](#)

Home > TKI Gas

TKI Gas

Aardgas wordt in de toekomst steeds vaker alleen nog als energiebron ingezet als duurzamere alternatieven ontbreken. In de overgangsfase naar 2050 helpt het TKI Gas kennisinstellingen en bedrijven bij de ontwikkeling van innovaties om de duurzame gasketen tot stand te brengen.

Agenda innovatieve gastoeepassingen

- Groen gas uit biomassa
- Duurzaam synthesesgas voor de industrie
- Productie van duurzame gassen uit elektriciteit, zoals waterstof
- Afbang, hergebruik en opslag van CO₂
- Vloeibaar aardgas (LNG) voor het zwaar transport en de scheepvaart.

Agenda

31 mei 2017

Home > TKI Urban Energy

TKI Urban Energy

TKI Urban Energy ontwikkelt energie-innovaties voor een snelle transitie naar een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem in de gebouwde omgeving en de infrastructuur.

Ruim 250 innovatieprojecten zijn de laatste vier jaar samen met Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen opgezet. Van de 45 afgeronde projecten hebben een aantal innovaties hun weg naar de markt gevonden of zijn daarnaar op weg. De TKI verbindt en ondersteunt Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen bij de ontwikkeling en toepassing van deze innovaties.

Heeft u een goed idee voor een nieuw innovatieproject dat binnen ons innovatieprogramma past, dan helpen wij u graag. Laat uw idee vooraf door ons toetsen en lees meer over subsidies binnen de gebouwde omgeving, waaronder de subsidieregeling Urban Energy.

Word deelnemer van het TKI-Urban Energy-Netwerk om als eerste op de hoogte te zijn van nieuwe ontwikkelingen op uw vakgebied, mee te praten over de programmering en collega-innovators te ontmoeten.

Agenda

14 juni 2017

Conference 'Smart Sustainable Cities 2017 - Viable Solutions'

19 juni 2017 - 19 juni 2017

Home » TKI Wind op Zee

TKI Wind op Zee

Wind op Zee is een essentieel onderdeel van de succesvolle energietransitie in Nederland. Het TKI Wind op Zee faciliteert daartoe onderzoek, ontwikkeling, demonstratie, valorisatie, kennisoverdracht, (internationale) samenwerking, opleidingen en marktontwikkeling en versterkt zo de kostenreductie en economische impact van wind op zee. Offshore windenergie kan zo in 2020 50% van de elektriciteits-voorziening verzorgen, zelfs bij een sterk stijgende elektriciteitsvraag.

Agenda

- 09 mei 2017
Uitgesteld Workshop Offshore Wind Farm Zones
Hollandse Kust
- 17 mei 2017
Werkconferentie MBO in on- en offshore wind
- 14 juni 2017
Windtunes 2017

1.3.3 TKI-toeslag

In 2016 heeft TKI-Energie TKI-toeslag aangevraagd namens de sub-TKI's. Dit heeft geresulteerd in een beschikbaar bedrag aan TKI-toeslag van € 16,0 mln voor het opzetten van nieuwe onderzoeksprojecten.

De toeslag 2016 is als volgt verdeeld over de programma's:

Energie en Industrie:	€ 5,8 mln
Gas:	€ 5,4 mln
Urban Energy:	€ 3,8 mln
Wind op Zee:	€ 1,0 mln

Eind 2016 is de toeslag goedgekeurd. Begin 2017 is het eerste TKI-toeslag project voor TKI Gas toegekend.

1.4 Risico's

Er zijn een aantal risico's met betrekking tot de aanwending van de TKI-toeslagregeling. De grootste risico's zijn:

- De mogelijkheid dat TKI-Energie TKI-toeslag heeft ingezet op projecten dan wel activiteiten die volgens de regeling niet in aanmerking komen (bijv. haalbaarheidsstudies);
- Dat deelnemers in de inzetprojecten verplichtingen niet kunnen nakomen (bijv. faillissement, minder kosten gemaakt, geen controleverklaring, niet conform regeling uitgevoerd).

TKI-Energie heeft diverse maatregelen getroffen om deze risico's af te dekken. Zo wordt projecten waarbij twijfel bestaat over de onderzoekscategorie ter toetsing aangeboden aan RVO. Ook worden veel projecten in samenwerking met onderzoeksorganisaties gecontracteerd. Deze hebben doorgaans veel ervaring met de TKI toeslag regeling en zijn betrouwbare partners is het nakomen van verplichtingen. Tevens is in juni 2017 een afspraak gemaakt met EZ/RVO waarin de TKI's

comfort wordt geboden inzake de risico's van het niet na kunnen komen van verplichtingen door TKI-toeslagontvangers

2. Jaarrekening

2.1 Balans per 31 december 2016 (na resultaatbestemming)

(in €)	Ref	31-dec-16	31-dec-15
Activa			
Financiële vaste activa			
Te vorderen subsidies	2.4.1	16.233.458	-
		<u>16.233.458</u>	<u>-</u>
Vlottende activa			
Overige vorderingen	2.4.2	49.094	-
Liquide middelen		309.269	-
		<u>358.362</u>	<u>-</u>
Totaal activa		<u>16.591.820</u>	<u>-</u>
Passiva			
Eigen vermogen			
Reserves	2.4.3	79.876	-
Nog toe te kennen TKI toeslag		16.017.073	-
		<u>16.096.949</u>	<u>-</u>
Langlopende schulden			
Te verdelen subsidies	2.4.4		
MIT		180.000	-
		<u>180.000</u>	<u>-</u>
Kortlopende schulden			
Schulden aan leveranciers	2.4.5	49.751	-
Nog te verwachten facturen		65.133	-
Uit te keren TKI toeslag		-	-
Uit te keren bureaunkosten subsidie		199.988	-
		<u>314.871</u>	<u>-</u>
Totaal passiva		<u>16.591.820</u>	<u>-</u>

2.2 Staat van baten en lasten over 2016

(in €)	Ref	Realisatie 2016	Realisatie 2015
TKI toeslag			
Beschikking TKI toeslag 2016		16.017.073	-
-/- Inzet TKI toeslag 2016		-	-
TKI toeslag niet ingezet		16.017.073	-
Baten	2.5.1		
Subsidiebaten		364.975	-
Financiële baten		156	-
		365.131	-
Lasten	2.5.2		
Personeel TKI Bureau		43.804	-
Programma managers en adviseurs		217.679	-
Netwerkkosten en Innovatiemakelaars		-	-
Overige bedrijfslasten		23.772	-
Financiële lasten		-	-
		285.255	-
Resultaat bureau		79.876	-
Resultaat en TKI toeslag niet ingezet		16.096.949	-

2.3 Algemene toelichting

TKI-Energie is opgericht op 28 december 2015 te Amersfoort met KVK-inschrijving 64826317.

2.3.1 Algemeen

Activiteiten

Naast het administratief faciliteren van de verschillende activiteiten is het voornaamste doel van het TKI-Energie het organiseren van het tot stand komen en onderhouden van een gedeelde strategische visie van de Topsector Energie (TKI's en het Topteam Energie) op de energietransitie en het vergroten van het verdienvermogen van het bedrijfsleven en de Nederlandse economie, Deze strategische visie dient als leidraad voor de programmering van de TKI's binnen de Topsector Energie en kan worden ingebracht in het overheidsbeleid.

2.3.2 Stelselwijzigingen en schattingswijzigingen

Stelselwijziging

Er zijn geen stelselwijzigingen doorgevoerd in 2016.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt het bestuur van de Stichting TKI-Energie zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

2.3.3 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving. De jaarrekening is opgesteld in euro's. Activa en passiva worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, tenzij een andere waarderingsgrondslag is vermeld.

Het boekjaar 2015 loopt over de periode van 28 december tot en met 31 december.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa betreft nog te ontvangen subsidies op basis van toegezegde bedragen in beschikkingen. De waardering vindt plaats tegen nominale waarde.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten indien materieel. Debiteuren worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering. De vorderingen hebben een looptijd die korter is dan 1 jaar.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Langlopende schulden

De langlopende schulden betreffen ontvangen subsidies die doorbetaald worden aan partners in het project. De langlopende schulden worden gewaardeerd op basis van de nominale waarde. Het totaal bedrag aan schulden zal binnen 5 jaar worden betaald.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

2.3.4 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

TKI-toeslag

De stichting TKI-Energie beoordeelt bij transacties of en in hoeverre bedragen voor derden ontvangen worden. Daarbij worden alle relevante feiten en omstandigheden in aanmerking genomen. Bedragen die de stichting voor eigen rekening ontvangt worden als opbrengst verantwoord. In dit kader wordt verstaan onder 'eigen rekening' dat de stichting bedragen ontvangt voor eigen rekening indien de stichting belangrijke rechten op economische voordelen en belangrijke risico's heeft met betrekking tot de geleverde goederen of diensten. Ten aanzien van de ontvangen gelden vanuit de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, hanteert de stichting het uitgangspunt dat de stichting de verantwoordelijkheid draagt voor de ontvangen subsidie en daarmee ook het risico draagt. Als gevolg van dit uitgangspunt wordt de volledige TKI-toeslag over een jaar als bate verantwoord.

Subsidie voor programma ondersteunende activiteiten

De subsidie voor programma ondersteunende activiteiten (POA) wordt enerzijds ingezet voor dekking van activiteiten van TKI-Energie en anderzijds voor activiteiten van de sub-TKI's. De sub-TKI's zijn deelnemer in deze subsidie. In de jaarrekening van TKI-Energie wordt het deel van de POA subsidie bestemd voor dekking van de activiteiten van TKI-Energie in de omzet verantwoord. Het deel dat wordt doorgezet naar de sub-TKI's wordt verantwoord in de balans.

Baten

Onder de baten worden de aangewende subsidies voor management en kennisverspreiding en rentebaten van de stichting verantwoord. De verantwoordelijkheid van de juiste besteding van de subsidies voor de uitvoering van het onderzoekprogramma ligt bij de diverse partners van de stichting. De stichting is in deze een 'doorgeefluik', met taken op het gebied van toezicht, beheer en coördinatie.

Lasten

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Financiële baten

De rentebaten worden tijdsevenredig verwerkt.

2.4 Toelichting op de balans

Activa

2.4.1 Financiële vaste activa

De financiële vaste activa bestaat uit de post te vorderen subsidie. Deze is als volgt opgebouwd

(in €)	Ref	31-dec-16	31-dec-15
Te vorderen subsidie	2.4.1		
Stand per 1 januari		-	-
Te vorderen subsidie		18.381.923	
Ontvangen subsidie		-2.148.465	
Stand per 31 december		16.233.458	-
Bestaat uit de volgende subsidies			
TKI toeslag			
Stand per 1 januari		-	
Te vorderen subsidie		16.017.073	
Ontvangen subsidie		-	
Stand per 31 december		16.017.073	-
Bureaunkosten			
Stand per 1 januari		-	
Te vorderen subsidie		2.364.850	
Ontvangen subsidie		-2.148.465	
Stand per 31 december		216.385	-

De post te vorderen subsidie bestaat hoofdzakelijk uit de te ontvangen TKI-toeslag. In 2017 zal het eerste voorschot worden ontvangen.

Voor zowel de MIT als de bureaunkosten subsidie geldt dat na vaststelling de laatste 10% wordt ontvangen. Voor de bureaunkosten is voor een aantal posten reeds 100% ontvangen waardoor het saldo te ontvangen ultimo 2016 wat lager uitvalt.

2.4.2 Vlottende activa

Vlottende activa bestaat uit overige vorderingen en liquide middelen.

(in €)	Ref 2.4.2	31-dec-16	31-dec-15
Overige vorderingen			
Overige vorderingen		49.094	-
		49.094	-
Liquide middelen			
Lopende rekening		59.269	-
Spaar rekening		250.000	-
		309.269	-

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

De post overige vorderingen betreft enerzijds een vordering op TKI Urban Energy voor terug te vorderen subsidie bureaunkosten en anderzijds de rente inkomsten uit 2016.

Passiva

2.4.3 Eigen vermogen

(in €)	Ref 2.4.3	31-dec-16	31-dec-15
Overige reserves		79.876	
Nog toe te kennen TKI toeslag		16.017.073	
		<u>16.096.949</u>	<u>-</u>
Overige reserves			
Stand per 1 januari		-	
Bij resultaat boekjaar		79.876	
		<u>79.876</u>	<u>-</u>

De overige reserves staan vrij ter beschikking van de stichting. Het zal worden ingezet ter dekking van onvoorziene uitgaven en niet-subsidiabele stichtingskosten.

De nog toe te kennen TKI-toeslag is als volgt opgebouwd.

(in €)	Ref	Cumulatief	31-dec-16	31-dec-15
<i>TKI-toeslag 2016</i>				
Stand per 1 januari			-	
Budget		16.017.073	16.017.073	
Af Toekenning		-		
Stand per 31 december		<u>16.017.073</u>	<u>16.017.073</u>	<u>-</u>

Over 2016 bedraagt de TKI-toeslag € 16,0 mln. Ultimo 2016 is dit bedrag nog volledig beschikbaar voor inzet in projecten. Begin 2017 is het eerste project voor TKI Gas voor een bedrag van € 1,2 mln toegekend.

De nog toe te kennen TKI-toeslag wordt toegevoegd aan het bestemmingsfonds.

2.4.4 Langlopende schulden

De langlopende schulden hebben betrekken op de subsidies MIT en bureaunkosten. In de langlopende schulden is de TKI-toeslag niet opgenomen. Deze is vermeld onder het eigen vermogen (2.4.3).

(in €)	Ref 2.4.4	31-dec-16	31-dec-15
Langlopende schulden			
MIT subsidie		180.000	-
		<u>180.000</u>	<u>-</u>

(in €)	Ref 2.4.4	31-dec-16	31-dec-15
MIT subsidie			
Stand per 1 januari		-	
Budget		180.000	
Af uitbetaling		-	
Stand per 31 december		180.000	-

De MIT subsidie is nog niet toegekend.

2.4.5 Kortlopende schulden

(in €)	Ref 2.4.5	31-dec-16	31-dec-15
Kortlopende schulden			
Schulden aan leveranciers		49.751	-
Nog te ontvangen facturen		65.133	
Uit te keren TKI toeslag		-	-
Uit te keren bureaunkosten subsidie		199.988	-
		314.871	-
Uit te keren bureaunkosten subsidie			
Stand per 1 januari		-	-
Toegekend		1.999.875	-
Af uitbetaling		1.799.888	-
Stand per 31 december		199.988	-

De post Uit te keren TKI-toeslag bestaat uit het verschil tussen de toegekende bedragen en de reeds uitgekeerde bedragen. Ultimo 2016 zijn nog geen projecten toegekend of uitbetaald.

De grootste openstaande facturen uit de post schulden aan leveranciers zijn:

- Green Bridges jun.-sep.2016; 26.136 euro
- InnovatieLink detacheringdec.2016; 1.835 euro
- S-ISPT kosten control werkzaamheden 2016; 21.780 euro

Begin 2017 zijn deze facturen betaald.

De post Nog te ontvangen facturen bestaat uit de volgende posten:

- Advies BTW; 5.747 euro
- Accountant; 13.163 euro
- Programma manager MVI; 35.816 euro
- Programma manager Systeem integratie; 10.406 euro

Het nog uit te betalen deel bureaunkosten subsidie zal worden uitbetaald zodra de laatste 10% wordt ontvangen.

2.5 Toelichting op de staat van baten en lasten

2.5.1 Baten

(in €)	Ref	Realisatie 2016	Realisatie 2015
Baten	2.5.1		
Subsidiebaten		364.975	
Financiële baten		156	
		<u>365.131</u>	<u>-</u>
Subsidiebaten			
Bureaunkosten subsidie		364.975	
MIT subsidie		-	
		<u>364.975</u>	<u>-</u>

De baten voor TKI-Energie bestaan uitsluitend uit de subsidie voor de bureaunkosten. De MIT subsidie is nog niet gerealiseerd.

2.5.2 Lasten

(in €)	Ref	Realisatie 2016	Realisatie 2015
	2.5.2		
Programma managers en adviseurs			
Communicatiekosten Relevant TXT		11.616	
Systeem integratie		114.829	
Maatschappelijk Verantwoord Innoveren		91.234	
		<u>217.679</u>	<u>-</u>

Personeel

De stichting heeft geen werknemers.

Bezoldiging topfunctionarissen

De leden van de raad van toezicht en het bestuur ontvangen geen bezoldiging.

Voorstel bestemming resultaat

Voorgesteld wordt het positieve resultaat van € 16.096.949 voor een bedrag van € 79.876 ten gunste van de overige reserves te brengen. Het overige deel betreft nog toe te kennen TKI-toeslag en is toegevoegd aan de bestemmingsreserve. Dit voorstel is reeds in de jaarrekening verwerkt.

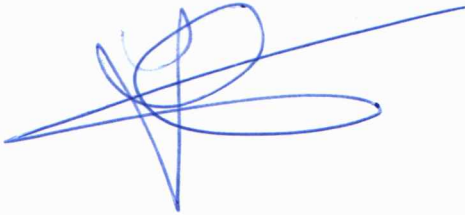
Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Voor de jaren 2017 en verder zijn subsidies toegezegd die voldoende zijn om de exploitatielasten van het TKI-bureau te dekken.

J.K. Gigler, voorzitter stichting TKI-Energie

Amersfoort,

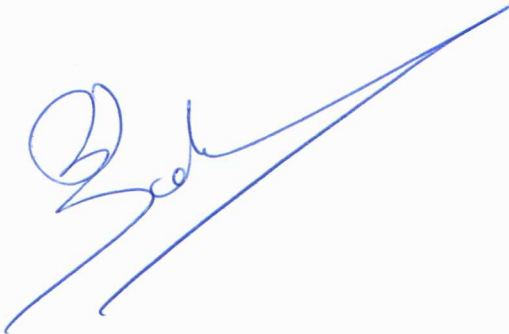
12-6-2017

T.P. Bokhoven, penningmeester stichting TKI-Energie

Amersfoort,

12-6-2017

3. Overige gegevens

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Bestuur van Stichting TKI-Energie
Groen van Prinstererlaan 37
3818 JN AMERSFOORT

A. Verklaring over de in het financieel jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van de Stichting TKI-Energie te Amersfoort gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Stichting TKI-Energie op 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met de algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving en de bepalingen krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2016;
2. de staat van baten en lasten over 2016; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting TKI-Energie zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het financieel jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het financieel jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de bepalingen van en krachtens de WNT, alsmede de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de algemeen aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en de bepalingen van en krachtens de WNT.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de algemeen aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening. De met governance belaste personen zijn verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften, de onafhankelijkheidseisen en het Controleprotocol WNT. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur en de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Nieuwegein, 3 juli 2017

HLB Blömer accountants en adviseurs B.V.

Dr. F.M. Verleg RA